

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ
ΑΡΧΑΙΑ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Α. Επίσης γύρω από την άτρακτο (ή από το αδράχτι) και σε ίσα διαστήματα καθισμένες άλλες τρεις (γυναικείες μορφές), καθεμιά στο θρόνο της, οι κόρες της Ανάγκης, οι Μοίρες, ντυμένες στα λευκά (ή με λευκά φορέματα), έχοντας (ή φορώντας) στεφάνια στα κεφάλια τους, η Λάχεση και η Κλωθώ και η Άτροπος, (ενν. έλεγε) ότι τραγουδούσαν σύμφωνα με την αρμονία των Σειρήνων, η Λάχεση τα περασμένα, η Κλωθώ τα τωρινά και η Άτροπος τα μελλοντικά. Και η Κλωθώ αγγίζοντας το αδράχτι με το δεξί της χέρι (ενν. έλεγε) πως βοηθούσε μαζί (ή περιέστρεφε μαζί) (ενν. με τη μητέρα της την Ανάγκη) την εξωτερική του περιστροφή, αφήνοντας να περάσει ένα χρονικό διάστημα, η Άτροπος πάλι (ενν. αγγίζοντας το αδράχτι) με το αριστερό (ενν. βοηθούσε ή περιέστρεφε) τις εσωτερικές (περιστροφές) με τον ίδιο τρόπο (δηλ. αφήνοντας να περάσει ένα χρονικό διάστημα)· και η Λάχεση με καθένα από τα χέρια της (έλεγε) πως άγγιζε τότε τη μια και τότε την άλλη. Αυτές (δηλ. οι ψυχές) λοιπόν, όταν έφθασαν, (έλεγε) πως έπρεπε αμέσως να παρουσιαστούν μπροστά στη Λάχεση. Πρώτα λοιπόν (έλεγε) πως κάποιος προφήτης τις τοποθέτησε σε κανονικά διαστήματα, έπειτα αφού πήρε από τα γόνατα της Λάχεσης κλήρους και (παρα)δείγματα τρόπων ζωής, αφού ανέβηκε σε κάποιο υψηλό βήμα είπε-

Β1α. Ο προφήτης, μιλώντας υπό την επήρεια της Λαχέσεως, καλεί τις ψυχές να επιλέξουν το είδος της ζωής που θα ζήσουν.

Αξιοπρόσεκτα υφολογικά στοιχεία του λόγου του είναι:

- η παρέκκλιση από τη φυσική σειρά των λέξεων στην α' περίοδο (η κανονική διάταξη θα ήταν Λόγος Λαχέσεως κόρης θυγατρὸς Ανάγκης) και το ασύνδετο
- οι ελλειπτικές προτάσεις:
 1. Ανάγκης θυγατρὸς κόρης Λαχέσεως λόγος
 2. Ψυχαὶ ἐφήμεροι, ἀρχὴ ἄλλης περιόδου θνητοῦ γένους θανατηφόρου
 3. Ἀρετὴ δὲ ἀδέσποτον
 4. Αἰτία ἐλομένου
 5. Θεὸς ἀναίτιος
- η προστακτική αἰρεῖσθω
- η χρήση μέλλοντα (λήξεται, αἰρήσεσθε, συνέσται, ἔξει)
- η λιτότητα, η πυκνότητα και ο επιγραμματικός τρόπος με τον οποίο αποδίδονται τα νοήματα.

Τα παραπάνω προσδίδουν στο λόγο όγκο, αξίωμα, ιδιαίτερη βαρύτητα στα εκφερόμενα νοήματα, επισημότητα και ιερατική μεγαλοπρέπεια.

Ο νεοπλατωνικός φιλόσοφος Πρόκλος (410 - 485 μ.Χ.) επισημαίνει ότι ο τόνος είναι προφητικός, προσιδιάζει σε χρησμό και η συντακτική διάρθρωση είναι ιδιότυπη. Ο λόγος εκφωνείται σε τόνο επίσημου διαγγέλματος.

Έτσι υπογραμμίζονται:

- α) η μοιραία σημασία του τραγικού καλέσματος των ψυχών να επιλέξουν μόνες τους τη μελλοντική τους τύχη
- β) η απαράβατη θέληση της Μοίρας, η οποία πρέπει να εφαρμοστεί απαρέγκλιτα.

B1β. Η λέξη εφήμεροι (< ἐπί + -ήμερος < ήμερα) δε σημαίνει τον βραχύβιο αλλά τον θνητό που η ζωή του μεταβάλλεται από ημέρα σε ημέρα, που υπόκειται στις ιδιοτροπίες της τύχης [πρβλ. Πινδ. Πυθ. 8,95 «ἐπάμεροι (εφήμεροι)· τί δέ τις; τί δ' οὐ τις; σκιάς ὄναρ ἄνθρωπος»]. Ο Πλάτωνας ονομάζει τις ψυχές εφήμερες, γιατί η συνάφειά τους με το σώμα είναι προσωρινή (ὡς θνητῶν καὶ ἐφημέρων ἀπτομένας). Αυτές οι ίδιες είναι αθάνατες (Φαίδρος 245c ψυχή πᾶσα ἀθάνατος). Με τον τρόπο αυτό, υπενθυμίζεται στις ψυχές ότι η νέα τους παρουσία στη γη δε θα διαρκέσει αιώνια (η ανθρώπινη γενεά υπολογίζεται σε 100 έτη), αλλά θα υπάρξει και πάλι κρίση τους στο δικαστήριο του άλλου κόσμου. Κατά συνέπεια η φράση δεν αντιβαίνει στην πεποίθηση του Πλάτωνα για την αθανασία της ψυχής.

B2. Οι ψυχές, μετά την παραμονή τους στο λειμών, πορεύονται σε έναν τόπο στον οποίο βρίσκεται η κοσμική άτρακτος της Ανάγκης. Ο σφόνδυλος της ατράκτου είναι κοίλος και περιέχει άλλους επτά σφονδύλους (ο εξώτατος είναι το ουράνιο στερέωμα και οι άλλοι επτά είναι οι σφαίρες των πλανητών). Η άτρακτος είναι αιωρούμενη (από τον κίονα του φωτός που ενώνει ουρανό και γη) ακριβώς για να στρέφεται ταχύτερα. Την κυκλική κίνηση των σφονδύλων πάνω στα γόνατα της Ανάγκης παρακολουθούν καθισμένες πάνω σε θρόνους και υποβοηθούν οι τρεις Μοίρες, οι κόρες της Ανάγκης.

Η Κλωθώ, η οποία ελέγχει το παρόν και κλώθει / γνέθει το νήμα της ζωής, αγγίζει μαζί με τη μητέρα της την Ανάγκη το αδράχτι με το δεξί της χέρι ρυθμίζοντας την εξωτερική του περιφορά. Η Κλωθώ σταματά για ένα χρονικό διάστημα. Η εξωτερική περιφορά, που μένει πάντοτε η ίδια, είναι ο δείκτης της θετικής ύπαρξης· γι' αυτό επάνω σε αυτή έρχεται το δεξί χέρι της Μοίρας των όντων. Η Άτροπος (α στερητ + τρέπω), άτεγκτη και αδυσώπητη, η οποία κρατά ψαλίδι και κόβει το νήμα της ζωής, ρυθμίζει με το αριστερό της χέρι τις εσωτερικές περιφορές της ατράκτου. Οι κύκλοι των πλανητών δείχνουν το μέλλον με όλη του την αβεβαιότητα και την αστάθεια· γι' αυτό σε αυτούς επεμβαίνει με το αριστερό της χέρι η Άτροπος, η Μοίρα του Μέλλοντος. Στη λαϊκή αντίληψη οι όροι δεξιός και αριστερός είναι φορτισμένοι, ο πρώτος με θετική σημασία (ευνοϊκός, ευχάριστος, ικανός) και ο δεύτερος με αρνητική (κακότυχος, δυσάρεστος). Η διάκριση αυτή είχε απασχολήσει ιδιαίτερα τους πυθαγόρειους. Και η Άτροπος σταματά για ένα χρονικό διάστημα.

Τέλος η Λάχεσις («λαγχάνω») που ελέγχει το παρελθόν και μοιράζει τους κλήρους, δηλαδή το διάστημα της ζωής που παραχωρείται στον κάθε άνθρωπο, βοηθά τόσο στην εξωτερική όσο και στις εσωτερικές περιστροφές της ατράκτου, δηλαδή και στις δύο κινήσεις, επειδή από το παρελθόν εξαρτώνται και το παρόν και το μέλλον.

B3. Βλέπε εισαγωγή σχολ. βιβλίου σελ 101: «Το μείζον πρόβλημα που συζητείται ... για την αυτοπροστασία τους».

B4. αφή, διάλειμμα, στάσις, δείκτης, φήμη.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. Θέλω λοιπόν και γι' αυτά να (σας) πω (μιλήσω): διότι (ο κατήγορος) ελπίζει ότι αφενός με τα λόγια (του) θα υπάρξει (δημιουργηθεί) από σας κάποιος φθόνος εναντίον μου για τα χρήματα που έχουν προστεθεί, αφετέρου οίκτος για τα παιδιά, αν φανούν (δώσουν την εντύπωση) σε σας ότι είναι άπορα (δεν έχουν χρήματα). Δεν πρέπει επομένως εσείς να αγνοήσετε (παραβλέψετε) τίποτε σχετικά με αυτά, αλλά να μάθετε και αυτά με ακρίβεια, για να καταλάβετε (γνωρίσετε) ότι λέει ψέματα, όπως ακριβώς και για όλα γενικά τα άλλα. Εγώ, λοιπόν, άνδρες, θα παραδεχόμουν ότι είμαι ο χειρότερος απ' όλους, εάν, τη στιγμή που ο Στρατοκλής άφησε τις υποθέσεις του σε πολύ άσχημη κατάσταση, ενώ εγώ ο ίδιος ήμουν πλούσιος, αποδεικνύομαι ότι δεν έδειξα καμία φροντίδα (δεν φρόντισα καθόλου) για τα παιδιά του.

Γ2α.	εἰδῆθ'	→	γνῶτε
	καταλιπόντος	→	κατάλιπε
	εἰπεῖν	→	λέξειν / ἐρεῖν
	μαθεῖν	→	μαθήσεσθαι
	ὁμολογήσαιμι	→	ὡμολόγει
Γ2β.	παισί	→	(ᾧ) παῖ
	ᾧν	→	τῆς οὔσης
	ἄνδρες	→	τοῖς ἀνδράσι(ν)
	κάκιστος	→	τούς κακίονας - κακίους
	τούτων	→	αὗται

Γ3α. ἐμοί: **δοτική προσωπική αντιχαριστική** (ή δοτική αντικειμενική στο «φθόνον»).

ἄποροι: **κατηγορούμενο** στο εννοούμενο υποκείμενο του «εἶναι» «οἱ παῖδες», μέσω του συνδετικού «εἶναι».

ἀγνοῆσαι: τελικό ἀναρθρο ονοματικό απαρέμφατο, **υποκείμενο του ἀπρόσωπου «δεῖ»**. «ὕμᾱς» υποκείμενο του ἀπαρεμφάτου, αναγκαστική ετεροπροσωπία.

πάντων: ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός ως γενική διαιρετική στο «κάκιστος».

ποιούμενος: **κατηγορηματική** συμπληρωματική μετοχή που αναφέρεται στο υποκείμενο του «φαινοίμην», «ἐγώ» και συμπληρώνει το «φαινοίμην».

Γ3β. «ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες, πάντων εἰμί κάκιστος»: Το ειδικό απαρέμφατο του πλαγίου λόγου «εἶναι» τρέπεται σε κύρια πρόταση κρίσεως, δηλαδή σε οριστική.

Γ3γ. εἰ φαινοίμην(Υπόθ.).... ἂν ὁμολογήσαιμι (Απόδ.): Ο υποθετικός λόγος εκφέρεται με: «εἰ + ευκτική - και απόδοση δυνητική ευκτική». Πρόκειται για απλό, ανεξάρτητο υποθετικό λόγο που δηλώνει την **απλή σκέψη του λέγοντος**.